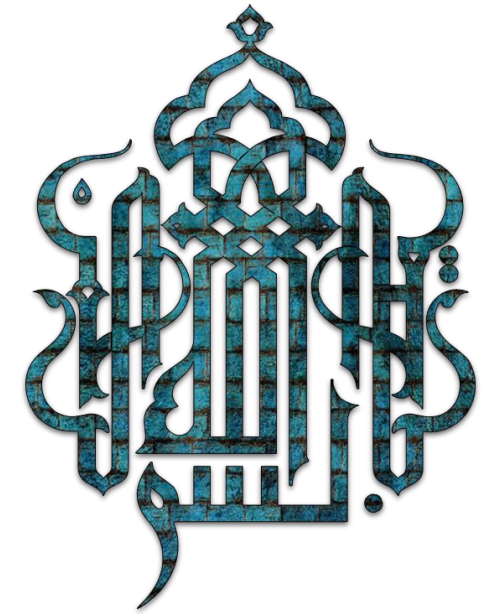

آموزش گروه‌های آموزشی مناطق ۱۹ گانه شهر تهران با همکاری
کارگروه مشترک مناطق ۴، ۱۱ و ۱۵ تهران و شهرستان طبرس

حوزه های یازده گانه تربیت و یادگیری

مبتنی بر برنامه درسی ملی

سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹

اللهم انى اعوذ بك من علم لا ينفع

حوزه های یازده گانه تربیت و یادگیری

منطق و چرایی حوزه‌های یادگیری

۱. ضرورت و آشنایی معلمان با فلسفه آشنایی دروس

۲. آموزش کاربردی دروس

۳. پاسخ به یک چالش مهم در مدارس

حوزه های یازده گانه تربیت و یادگیری

۱- حوزه حکمت و معارف اسلامی

۲- حوزه قرآن و عربی

۳- حوزه زبان و ادبیات فارسی

۴- حوزه فرهنگ و هنر

۵- حوزه سلامت و تربیت بدنی

۶- حوزه کار و فناوری

۷- حوزه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی

۸- حوزه ریاضیات

۹- حوزه علوم تجربی

۱۰- حوزه زبان های خارجی

۱۱- حوزه آداب و مهارت های زندگی و بنیان خانواده

۱- حوزه حکمت و معارف اسلامی

حوزه یادگیری حکمت و معارف اسلامی بستری برای تقویت اندیشه، ایمان و عمل دینی و برنامه ریزی برای دستیابی به معرفت نسبت به برنامه جامع تربیتی انسان است تا به متریبان، میزانی از آگاهی درباره اسلام را بدهد تا بتوانند بر اساس آن زندگی فردی و اجتماعی خود را بر محور بندگی خدا سامان بدهند.

این حوزه زمینه لازم برای درک، تدبر، تأمل، تفقه و بصیرت در دانش آموزان را فراهم می کند و در نهایت سبب می شود تا فرد رفتار حکیمانه‌ای از خود بروز دهد. محدوده این آموزش، آن است که دانش آموزان دین را به عنوان عمل و برنامه زندگی بشناسند و براساس آن، برنامه ریزی و عمل نمایند. این حوزه یادگیری شامل سه بخش اعتقادات، اخلاق و احکام می باشد.

۲- حوزه قرآن و عربی

تعمیق معرفت و ایمان دانش آموزان به اعتقادات، اخلاق و احکام الهی که همان معرفت و ایمان به دین اسلام است، مهمترین رسالت تعلیم و تربیت در نظام اسلامی است. قرآن کریم، به عنوان منبع وحی الهی و منبع اصلی اعتقادات، اخلاق و احکام است. توانایی خواندن همراه با درک معنا، تدبر در قرآن و انس با آن، سبب ورود هر فرد مسلمان به دریای معارف اسلامی است. یادگیری زبان عربی به عنوان زبان قرآن سبب می شود که فرد بتواند به طور مستقیم با کتاب الهی ارتباط برقرار کند، آن را بفهمد و از رهنمودهای آن بهره ببرد. همچنین آموزش این زبان سبب می شود که مترجمان بتوانند از معارف اهل بیت علیهم السلام و فرهنگ غنی اسلام استفاده کنند.

این دو حوزه محتوایی ارتباط وثیقی با یکدیگر دارند و برنامه ریزی آن ها باید هماهنگ و مرتبط با هم صورت گیرد و از اهداف، محتوا و روش های مشترک و نیز مطالب مکمل و تأییدکننده همدیگر استفاده مطلوب به عمل آید.

۳- حوزه زبان و ادبیات فارسی

زبان و ادبیات فارسی، رمز هویت ملی و سبب پیوستگی و وحدت همه اقوام ایرانی و گنجینه گران ارجی است که گذشته را به حال و آینده پیوند می دهد. بنیاد ارتباط انسان با دیگران بر زبان است. زبان دو کارکرد اصلی دارد، ابزاری برای ارتباط در مراودات اجتماعی و ابزاری برای ایجاد زیبایی هنری که همان ادبیات است. زبان بستری برای تفکر است. پرورش مهارت های زبانی زمینه درک مفاهیم در سایر متون و موضوعات درسی را فراهم کرده، به رشد مهارت های اجتماعی، شخصی، ذهنی، ارتباطی، فرهنگی، مطالعه و پژوهش و ارزش های اخلاقی کمک می کند.

آموزش زبان و ادبیات فارسی بر چهار مهارت زبانی گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن از طریق رمزگشایی و رمزگذاری نمادهای آوایی (شنیداری) و خطی (دیداری) و مهارت های فرازبانی (تفکر، نقد و تحلیل) و چگونگی کاربست آن ها و نیز ادبیات فارسی تأکید دارد. در این حوزه، دانش آموزان به فهم زبان، باورها، ارزش ها و نگرش ها، ساختار زبانی، جایگاه و گشتار زبان فارسی و پیکره نظام مند و عناصر سازهای و عوامل هنری و زیبایی در منابع اصیل و ادبیات کهن و معاصر دست می یابند.

۴- حوزه فرهنگ و هنر

حوزه یادگیری فرهنگ و هنر ناظر به درک معنا و روابط میان پدیده‌ها (آیه بینی و آیه خوانی)، زیبایی‌شناسی و قدرشناسی نسبت به نشانه‌های جمال الهی و زیبایی‌ها در پیشینه فرهنگی جامعه (نمادها، آداب و رسوم، ارزش‌ها، اسوه‌ها و اسطوره‌ها) و حفظ و تعالی آن است.

فرهنگ و هنر از کارآمدترین امکانات در امر تربیت محسوب می‌شوند و موضوعاتی هستند که از فرهنگ اسلامی، ایرانی و انقلابی ما نشئت گرفته و در احراز هویت ملی اثرگذار می‌باشند. هنر به عنوان تجلی‌باورهای جامعه از وجوه تمایز انسان با سایر موجودات است و می‌تواند موجب رشد و ارتقاء تمدن و فرهنگ جوامع مورد توجه قرار گیرد. تربیت فرهنگی و هنری سبب شناخت پیشینه فرهنگی و توانایی‌های فردی و توسعه ظرفیت‌های وجودی و کسب بخشی از شایستگی‌های مورد نیاز برای زندگی میشود. مهمترین کارکرد این حوزه را می‌توان دستیابی به سواد فرهنگی و هویت بخشی، درک و بیان احساسات و معانی و ابراز وجود به زبان هنر، پرورش حواس، ذوق زیباشناسی، قدرت تخیل، خلاقیت، قدرشناسی از زیبایی‌ها و میراث فرهنگی و در نهایت دستیابی به بصیرت فرهنگی عنوان کرد.

جهت‌گیری کلی این حوزه در سازماندهی محتوا و آموزش، «تربیت هنری» با تأکید بر دستیابی به بصیرت فرهنگی است. تربیت هنری زمینه درک زیبایی‌ها و نظم هستی که یکی از راه‌های شناخت خداوند و قدرشناسی نسبت به زیبایی‌ها و خالق آنهاست را فراهم می‌کند.

۵- حوزه سلامت و تربیت بدنی

حوزه سلامت و تربیت بدنی به دنبال برقراری سلامت کامل جسمی و روانی دانش آموزان به عنوان امانت الهی، ترویج بهداشت و اصول سالم زیستن و توانمندسازی افراد در تسلط بر رفتار خود و حفظ سلامت است. سلامت و تربیت بدنی به عنوان عاملی اساسی و مؤثر در توسعه فردی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و اقتصادی است و ابزاری ضروری برای رشد و پرورش انسان هایی سالم و توانمند جهت دستیابی به ابعاد از حیات طیبه است.

بهداشت و سلامت، ورزش و تربیت بدنی و تفریحات سالم، به عنوان موضوعات همبسته، یک حوزه شناخته شده اند و اهداف مشترک بسیاری دارند. توجه به سطح کیفی زندگی و رشد و تکامل فرد، اصول صحیح تغذیه، رعایت آداب بهداشتی و کسب مهارت های ایمنی از مهمترین اهداف این حوزه می باشد. این حوزه تربیت و یادگیری دارای دو زیرحوزه اصلی «سلامت و بهداشت» و «تربیت بدنی، ورزش و تفریحات سالم» می باشد.

۶- حوزه کار و فناوری

حوزه کار و فن آوری شامل کسب مهارت های عملی برای زندگی کارآمد و بهره ور و کسب شایستگی های مرتبط با فناوری، جهت تربیت فناورانه و نیز آمادگی ورود به حرفه و شغل در بخش های مختلف اقتصادی و زندگی اجتماعی است. با توجه به آموزه های اسلامی، کار و اشتغال از ارزش تربیتی برخوردار است. آموزش فناوری، کار و مهارت آموزی، باعث پیشرفت فردی، افزایش بهره وری، مشارکت در زندگی اجتماعی و اقتصادی، کاهش فقر، افزایش درآمد و توسعه یافتگی خواهد شد. شایستگی های این حوزه در دوره آموزش عمومی عمدتاً در هم تنیده با دیگر حوزه های تربیت و یادگیری و از طریق تجربه در محیط های یادگیری واقعی و متنوع کسب خواهد شد و زمینه هدایت دانش آموزان را با توجه به علایق و توانایی ایشان در مسیرهای تحصیلی، حرفه ای و شغلی فراهم می کند.

۷- حوزه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی

حوزه تربیت و یادگیری علوم انسانی و مطالعات اجتماعی به مطالعه کنش ها و تعاملات انسانی و توانایی ایجاد رابطه مثبت و سازنده با خلق حول محور رابطه با خدا؛ درک موقعیت و فراموقعیت و عناصر آن در ابعاد مختلف (زمان، مکان، عوامل طبیعی و اجتماعی) و سنت های الهی حاکم بر فرد و جامعه می پردازد و در پی تقویت و پرورش کنش های مطلوب، متناسب با نظام معیار اسلامی است. حصول تربیت متعالی در گرو رابطه و تعامل متقابل فرد و جامعه است. آموزش های این حوزه برخاسته از فرهنگ و تاریخ جامعه، در خدمت هویت تاریخی و فرهنگی آن می باشد و بسترهای لازم برای تحقق عدالت و پیشرفت را فراهم می آورد. آموزش تعامل مسئولانه با جامعه و مسائل آن، و نیز ارتقای شایستگی ها برای اصلاح دین مدارانه مسائل زندگی فردی و جمعی از کارکردهای مهم این حوزه است.

قلمرو این حوزه شامل درک موقعیت و ابعاد آن در بعد زمان، مکان، عوامل طبیعی، عوامل اجتماعی، و تعامل آن ها با یکدیگر، آمایش سرزمین، درک چگونگی حاکمیت سنت های الهی بر زندگی انسان ها در طول تاریخ و کسب مهارت های اجتماعی و اقتصادی به عنوان یک عضو مسئول جامعه ایران اسلامی می باشد.

۸- حوزه ریاضیات

ریاضیات ریشه در قوه تعقل انسانی و نقشی مؤثر در درک قانونمندی طبیعت دارد. ریاضیات، موجب تربیت افرادی خواهد شد که در برخورد با مسائل بتوانند به طور منطقی استدلال کنند، قدرت تجزیه و انتزاع داشته باشند و درباره پدیده های پیرامونی تئوری های جامع بسازند. توانایی به کارگیری ریاضی در حل مسائل روزمره و انتزاعی، از اهداف اساسی آموزش ریاضی می باشد. قلمرو حوزه آموزش ریاضیات از یک سو درک مفاهیم ریاضی است و از سوی دیگر، در این حوزه دانش آموزان باید با فرایندهای ریاضی آشنا شده و در آن ها مهارت یابند. فناوری در ریاضیات و کاربردهای آن از نکات مورد تأکید در استفاده از فناوری های نوین در ریاضیات است.

۹- حوزه علوم تجربی

علم تجربی حاصل کوشش انسان برای درک واقعیت های هستی و کشف فعل خداوند است. پرورش علمی دانش آموزان و برخوردار شدن ایشان از سواد علمی فناورانه در بُعد شخصی و فردی از لازمه های زندگی سالم و موفقیت آمیز، و در بُعد اجتماعی لازمه بقای عزت مدار و توسعه پایدار ایران اسلامی است، از این رو، رشد و ارتقاء توانمندی ها و شایستگی های دانش آموزان در عرصه علوم تجربی به شناخت و استفاده مسئولانه از طبیعت به مثابه بخشی از خلقت الهی با هدف تکریم، آبادانی و آموختن از آن برای ایفای نقش سازنده در ارتقاء سطح زندگی فردی، خانوادگی، ملی و جهانی می انجامد.

آموزش علوم تجربی از یک سو، در ایجاد بصیرت و بینش عمیق نسبت به درک دنیای اطراف و زمینه سازی برای تعظیم خالق متعال از طریق فهم عظمت خلقت ضرورت دارد، و از سوی دیگر با عنایت به وابستگی روزافزون ابعاد گوناگون زندگی انسان به یافته ها و فرآورده های علمی فناورانه ضروری مینماید.

حوزه یادگیری علوم تجربی شامل مطالعه فرایندهای حیاتی و موجودات، زمین و پیرامون آن، تغییرات ماده و انرژی، طبیعت و مواد فرآوری شده، علوم در اجتماع، علوم در زندگی روزانه و تاریخ علم در ایران و اسلام است. تربیت علمی فناورانه تنها آموزش یافته ها و فرآورده های علمی را در برنمی گیرد. بلکه فرایندهای علمی و روش علم آموزی و مهارت های پیچیده تفکر را نیز مورد توجه قرار می دهد.

۱۰- حوزه زبان های خارجی

آموزش زبان بر توانایی ارتباطی و حل مسئله تأکید دارد به گونه ای که فرد پس از آموزش قادر به ایجاد ارتباط با استفاده از تمامی مهارت های چهارگانه زبانی برای دریافت و انتقال معنا گردد. برنامه درسی آموزش زبان باید دانش آموزان را با پیکره زبانی، واژگان و ساخت های مورد نیاز برای برقراری ارتباط مؤثر و سازنده در سطح جهانی آشنا سازد.

۱۱- حوزه آداب و مهارت های زندگی

آموزش های مرتبط با آداب و مهارت های زندگی و خانواده به عنوان فرصتی برای به کارگیری آموخته ها در موقعیت های واقعی زندگی برای دستیابی به مراتبی از حیات طیبه، و متناسب با تفاوت های فردی و شرایط و مقتضیات محلی، وظیفه آماده کردن فرد برای ورود آگاهانه و مسئولانه به زندگی خانوادگی و اجتماعی را بر عهده دارد. ضروری است آموزش از متن زندگی و در متن زندگی رخ دهد. تدارک فرصت های تربیتی که در آن دانش آموزان بتوانند به کسب تجربه در موقعیت های واقعی زندگی (به صورت فردی و گروهی) دست یابند، جهت گیری اصلی در آموزش مهارت هاست.

آموزش آداب و مهارت های زندگی، شایستگی های لازم برای خودمدیریتی دانش آموزان را در اداره امور روزمره زندگی شامل آداب معاشرت، آداب معیشت، مدیریت زمان، کارکرد، وظایف و مهارت های خانوادگی، آمادگی برای تشکیل خانواده و ایفای نقش والدینی، مدیریت رفتارهای هیجانی و تربیت عاطفی، مدیریت اوقات فراغت، خودآگاهی، مدیریت بحران و خطر و ... فراهم می کند.